

14. helluntain jälkeinen viikko, perjantai

Päivän epistola

(Gal. 2: 6 – 10)

”Veljet, ne taas, joita siellä pidettiin arvossa – mitä he itse asiassa olivat, on minusta yhdentekevää, sillä Jumala ei tee eroa ihmisten välillä – nämä arvohenkilöt eivät vaatineet minulta mitään enempää. He päinvastoin näkivät, että minun tehtäväkseni oli annettu evankeliumin julistaminen ympärileikkaamattomille niin kuin Pietarin tehtäväksi sen julistaminen ympärileikatuille. Sillä hän, joka on antanut Pietarille voiman toimia juutalaisten apostolina, on antanut minulle voiman toimia muiden kansojen keskuudessa. Kun Jaakob, Keefas ja Johannes, joita pidettiin seurakunnan pylväinä, käsittivät, minkä tehtävän Jumala oli minulle armossaan antanut, he ojensivat minulle ja Barnabakselle kätensä yhteistyön merkiksi: meidän oli määrä mennä vieraiden kansojen, heidän taas juutalaisten keskuuteen. Heidän köyhiään meidän vain tuli muistaa, ja niin minä olen ahkerasti tehnytkin.”

Paavali kirjoittaa tässä apostolien kokouksesta Jerusalemissa (vrt. Ap.t. 15). ”Pidettiin arvossa” on ongelmallinen kohta, sillä on kaksi mahdollisuutta, keitä sillä tarkoitetaan. Se voi viitata hieman aiemmin mainittuihin ”valeljiin”, jotka vaativat pakanoiden ympärileikkausta. Joidenkin tutkijoiden mukaan se tarkoittaa Jaakobia, Keefasta (Pietaria) ja Johannesta. ”Mitä he itse asiassa olivat, on minusta yhdentekevää” on vaikeaselkoinen ilmaisu. Vanhempi suomennos on: ”millaisia lienevät olleet, ei kuulu minuun”. Paavali ei näytä arvostavan sitä, että nämä seurakunnan ”pylväät” (Jaakob, Keefas ja Johannes) olivat Kristuksen maanpäällisen toiminnan silminnäkijöitä. ”Eivät vaatineet minulta mitään enempää” tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että Paavalin julistama evankeliumi ei ollut vajavainen. Tästähän jotkut juutalaismieliset olivat Paavalia syyttäneet.

Tämän tekstimme edellä Paavali oli kirjoittanut siitä, että juutalaismieliset olivat vaatineet lain noudattamista, erityisesti ympärileikkausta. Tämä teksti osoittaa, että seurakunnan johtohenkilöt hyväksyivät Paavalin toiminnan, jossa pakanuudesta kääntyviä ei ympärileikattu. Nämä arvohenkilöt olivat toimineet lähinnä juutalaisten keskuudessa. Heidän käsityksensä ympärileikkauksesta oli vaihdellut. Nyt Paavalin kirjoittama teksti kuvaa, että hänen toimintansa hyväksyttiin näiden seurakunnan ”pylväiden” puolesta.

Paavali tuo tässä ilmi sen työnjaon, joka oli hänen ja Pietarin välillä. Pietarin erityisenä tehtävänä oli lähetystyö ympärileikattujen eli juutalaisten keskuudessa. Tämä jako on nähtävä maantieteellisesti,

sillä Paavali useimmiten aloitti lähetystyön uudessa kaupungissa juutalaisten synagogasta. Paavali käyttää tässä yhteydessä nimeä Pietari, vaikka hän useimmiten käyttääkin tämän nimen aramealaista muotoa Keefas. Syynä lienee se, että kokous käytti nimeä Pietari. Työnjaon hyväksyminen ja yhteistyö osoittaa Paavalin tasavertaiseksi muiden apostolien kanssa.

Yksi Jumala siis antoi yhden evankeliumin julistettavaksi kahden apostolin toimesta kahdelle eri ryhmälle: juutalaisille ja pakanoille (ei-juutalaisille). Apostoleja yhdistää saman evankeliumin julistaminen. Käden ojentaminen merkitsi yhteistä näkemystä.

Kun Paavali luettelee seurakunnan pylväät, järjestys on Jaakob, Keefas ja Johannes. Paavali asettaa Jaakobin näiden kahden muun apostolien edelle, sillä hän oli Jerusalemin seurakunnan johtaja, sen piispa. Näiden nimien mainitseminen ja Jaakobin nimen oleminen tässä merkitsee, että myös Jerusalemin seurakunta hyväksyi Paavalin tekemän lähetystyön. ”Seurakunnan pylväät” on vertauskuva, jonka esikuvana ovat rakennusta kannattelevat pylväät. Näin Paavali korostaa näiden henkilöiden merkitystä seurakunnalle.

Ainoa asia, mitä Paavalin tuli muistaa, oli Jerusalemin seurakunnan köyhien tukeminen. Nyt on tiedettävä hieman taustaa yhteiskunnallisesta tilanteesta. Monet Jerusalemin juutalais-kristityt olivat menettäneet yhteiskunnallisen asemansa juutalaisten keskuudessa vastaanotettuaan kasteen ja olivat pysyvän avun tarpeessa. Muualla Rooman valtakunnassa tilanne oli toinen. Siellä yhteiskunta ei ollut vihamielinen kasteen vastaanottaneille ja näillä uusilla seurakunnilla oli mahdollisuus auttaa Jerusalemin seurakunnan köyhiä. Tämä oli tilanne Paavalin kirjoittaessa tätä kirjettä. Taustalla voi olla myös Jerusalemin alueen nälänhätä vuosina 46 ja 48. Pian tilanne olisi toinen Rooman valtakunnan aloittaessa kristittyjen vainon. Silloin avunanto ei olisi mahdollista. Sana köyhä voi viitata myös ”Jumalan köyhiin”, jotka ymmärsivät tarvitsevansa Jumalan apua ja olisivat siis vanhurskaita (vrt. Matt. 5: 3, Luuk. 1: 48).

Tekstistä kannattaa huomata se, mitä siitä puuttuu. Se ei mainitse mitään apostolien kokouksen päätöksestä. Apostolien tekojen mukaan kokous lähetti ”pakanuudesta kääntyneille Antiokian, Syyrian ja Kilikian veljille” kirjeen. Sen mukaisesti näille ei ”pidä panna mitään taakkaa. Annamme ainoastaan nämä välttämättömät ohjeet: karttakaa epäjumalille uhrattua lihaa, samoin verta ja sellaista lihaa, josta ei ole verta laskettu, sekä haureutta” (Ap.t. 15: 23, 28 - 29). Luukas on kirjoittanut teoksensa myöhemmin kuin Paavali Galatalaiskirjeen. Selitysmahdollisuuksia on kaksi. Luukas on voinut tehdä virheen lisäämällä tämän tekstin ajallisesti väärään kohtaan tai päätös oli Paavalille niin hämmäntävä, että hän ei mainitse sitä tässä yhteydessä.

Päivän evankeliumi

(Mark. 5: 22 – 24, 35 – 6: 1)

”Siihen aikaan Jeesuksen luo tuli yksi synagogan esimiehistä, nimeltään Jairos. Jeesuksen nähtyään mies heittäytyi hänen jalkoihinsa ja pyysi hartaasti: ”Tule, tyttäreni on kuolemaisillaan. Pane kätesi hänen päälleen, niin hän paranee eikä kuole. Jeesus lähti miehen mukaan, ja suuri väkijoukko seurasi häntä ja tungeksi hänen ympärillään. Jeesuksen vielä puhuessa tuotiin synagogan esimiehelle kotoa sana: ”Tyttäresi kuoli jo, miksi enää vaivaisit opettajaa.” Tämän kuultuaan Jeesus sanoi esimiehelle: ”Älä pelkää, vaan usko.” Hän ei antanut kenenkään muun tulla mukaansa kuin Pietarin, Jaakobin ja Johanneksen, Jaakobin veljen. He tulivat synagogan esimiehen kotiin, ja Jeesus näki hällisevän väenpaljouden ja kuuli ihmisten itkevän ja valittavan suureen ääneen. Hän meni sisään ja sanoi: ”Miksi te niin hällisette ja itkette? Ei lapsi ole kuollut, hän nukkuu.” Jeesukselle naurettiin. Mutta hän ajoi kaikki ulos, otti mukaansa lapsen isän ja äidin sekä seuralaisensa ja meni huoneeseen, jossa lapsi oli. Hän otti lasta kädestä ja sanoi hänelle: ”Talita kuum!” Heti tyttö nousi ja käveli, hän oli kaksitoista vuotias. Kaikki olivat hämmästyksestä suunniltaan. Jeesus kielsi ankarasti heitä kertomasta tästä kenellekään. Tytölle hän käski antaa syötävää. Jeesus lähti sieltä ja tuli kotikaupunkiinsa, ja opetuslapset olivat hänen kanssaan.”

Sama kertomus löytyy Matteukselta (Matt. 9: 18 – 26) sekä Luukkaalta (Luuk. 8: 40- 56). Jeesus oli juuri palannut (takaisin) Gennesaretin järven länsirannalle. Markuksella on tässä kohdassa kaksi kertomusta, joista toinen on toisen sisällä. Kertomuksen verenvuototautia kaksitoista vuotta sairastaneesta naisesta me tänään ”hyppäsimme yli” (Mark. 5: 25 - 34). Todennäköisesti kyse on alun perin kahdesta eri kertomuksesta, jotka Markus on ”laittanut yhteen”. Kertomus Jairuksen tyttärestä koostuu lyhyistä lauseista ja kertomus verenvuototautia sairastavasta naisesta pitkistä lauseista. Kertomuksilla on kuitenkin paljon yhteistä, tytön ikä ja verenvuototautia sairastaneen naisen sairauden kesto on kaksitoista vuotta, kysymys on naisista, ja sanasto on osittain samanlaista.

Jairos oli yhteisön arvostettu jäsen, yksi synagogan esimiehistä, hänen tehtävänään oli vastata jumalanpalvelusten toteutumisesta. Hän ei ole rabbi eikä pappi. Jairos ”heittäytyi hänen jalkoihinsa ja pyysi hartaasti” on poikkeuksellista toimintaa juutalaiselta synagogan esimieheltä. Se osoittaa uskoa Jeesukseen. ”Tyttäreni on kuolemaisillaan”, kuolinhetki on tulossa. ”Pane kätesi hänen päälleen” kertoo tuon ajan ajattelusta, parantaja vuodattaa voimaa sairaaseen.

”Niin hän paranee eikä kuole” on vanhemmassa käännöksessä muodossa ”että hän tulisi terveeksi ja

jäisi eloon”. Parantua ja jäädä eloon ovat varhaisen kristillisyyden teknisiä sanoja pelastuksesta ja ylösnousesta elämästä. Varhaisen kirkon jäsenet ovat kuulleet tässä ilmoituksen Jeesuksen ylösnousemuksesta ja niiden ylösnousemuksesta, jotka uskovat Häneen. Vaikka Jairuksella on uskoa, sitä ei näytä olevan tarpeeksi. Hän haluaa Jeesuksen toimivan jollain tavalla, vaikka parantumiseen riittäisi pelkästään Jeesuksen sana.

Synagogan esimiehelle tuotu viesti ”Tyttäresi kuoli” vei häneltä toivon Jeesuksesta parantajana. ”Miksi enää vaivaisit opettajaa” vahvistaa tätä viestiä, mitään ei enää ollut tehtävissä tyttären hyväksi. Viestintuojat pitivät Jeesusta ”vain opettajana ja parantajana”. Tämä tuotu viesti kuitenkin samalla valmistaa tyttären palauttamista takaisin elämään. Jeesus vahvisti Jairuksen uskoa: ”Älä pelkää, vaan usko”. Mukaansa Jeesus otti opetuslapsista vain ”sisäpiirin”: Pietarin, Jaakobin ja Johanneksen. Tullessaan Jairoksen kotiin he kohtaavat surutalon, tytär on todella kuollut.

”Ei lapsi ole kuollut, hän nukkuu.” Tämä voi tarkoittaa kahta asiaa. Ensinnäkin Jeesukselle Jumalan Poikana mikään ei ollut mahdotonta, Hän voi herättää kuolleita, niin kuin myös muualla evankeliumissa kerrotaan (Nainin kaupungin lesken poika, Lasarus). Mutta on pieni mahdollisuus, että tyttö olisi ollut sellaisessa tilassa, joka oli tulkittu kuolemaksi (kooma, syvä tajuttomuus). Silloin kysymyksessä on parantumisihme.

”Jeesukselle naurettiin.” Ihmiset tiesivät, että tyttö on todella kuollut. Näiden ihmisten uskon puute voi olla syy, miksi Jeesus ”ajoi kaikki ulos”. Silminnäkijöinä tapahtumassa ovat tytön vanhemmat ja kolme opetuslasta. ”Talita kuum” on arameaa ja tarkoittaa: ”Tyttö, nouse”. Evankeliumin mukaan ”tyttö nousi”, tätä nousta -verbiä käytetään kuvattaessa Kristuksen ylösnousemusta. Näin kyse on tytön henkiin herättämisestä ja se ennakoi Kristuksen ylösnousemusta. Tytön iän mainitseminen, kaksitoistavuotias, yhdistää tämän kertomuksen verenvuototautia sairastaneen naisen kertomukseen.

Kuolleista heräämisen todistaa se, että tyttö söi.

”Jeesus kielsi ankarasti kertomasta tästä kenellekään” johtuu siitä, että vielä ei ollut Jeesuksen aika suorittaa Messiaan tehtävää. Vasta ristillä paljastuu, kuka Hän on.

Kuolleitten ylösnousemuksesta kertoo Vanhassa testamentissa profeetta Hesekiel (Hes. 37: 1 – 14, vrt. Suuren lauantain aamupalveluksen parimia ristisaaton jälkeen).